

Toki Pona

Toki Pona is een taal met slechts 130 woorden, ontwikkelt door Sonja Lang.

Deze kant beschrijft de grammatica, de andere kant de woordenschat.

Deze versie is vertaalt door jan Ponsi, uit het Engels van jan Sa, CCO. [Origineel](#) door blinry.

Dit document is slechts een overzicht en niet volledig. Voor meer, zie <https://tokipona.org/>

Alfabet

Toki Pona gebruikt dit alfabet: a e i j k l m n o p s t u w

De a en i worden uitgesproken als lange klinkers, de e en o als korte, en de u als “oe”.

Basiszinnen

Het partikel *li* scheidt het onderwerp van het gezegde.

soweli li moku – De kat eet.

jan li lape – Iemand slaapt.

Er is geen werkwoord “zijn”.

Het gedeelte na de *li*, het gezegde, kan een znw of een bn zijn.

kili li moku – Fruit is eten.

telo li pona – Water is goed.

Als het onderwerp enkel *mi* of *sina* is, dan wordt de *li* weggelaten.

mi moku – Ik eet.

sina pona – Jij bent goed.

Dubbelzinnigheid

Toki Pona woorden zijn minder specifiek dan Nederlandse, dus 1-op-1 vertalingen zijn niet zo makkelijk:

mi moku – Ik ben aan het eten. / Ik was aan het eten. / Ik zal eten.

Veel woorden hebben generieke betekenissen:

soweli – landzoogdier (kat, hond)

kili: groente/fruit

Meeste woorden kunnen een zwn, ww, bn en bijwoord zijn.

telo – water / nat / wassen

pona – goed, simpel / verbeteren, repareren / goed, wel

Zwn hebben geen meervoud of persoonsvorm.

kili – een vrucht / het fruit / een paar vruchten / de vruchten

mi – ik / mij / wij / ons

Lijgend voorwerp

Het partikel *e* scheidt een ww van zijn lv. Het woord voor *e* wordt dan ook een ww.

soweli li moku e telo – Het dier drinkt het water.

mi telo e soweli – Ik was de kat. / Ik pas water toe op de kat.

sina suli e ona – Jij vergroot het. / Je maakt het groot.

Woorden bijwerken

Woorden kunnen worden bijgewerkt door er meer woorden achter te voegen.

jan lili – klein mens, kind

tomo mi – mijn huis

pilin pona – een fijn gevoel

Gebruik *ala* om een woord te ontkennen:

mi lape ala – Ik slaap niet.

jan ala li toki – Niemand spreekt.

Bij meerdere bijwerkingen, slaan ze allemaal op het eerste woord:

lipu kasi tu – twee plantdocumenten

poki laso pimeja – een blauwe en zwarte doos

Je kan bijwerkingen scheiden met *pi*.

lipu pi kasi tu – een document over twee planten

poki pi laso pimeja – een donkerblauwe doos

Voorzetsels

kepeken, *lon*, *sama*, *tan* en *tawa* kunnen als vz worden gebruikt. Ze gaan aan het einde van de stelling.

mi moku kepeken ilo – Ik eet met bestek.

soweli li lon tomo – Het dier is thuis.

sina toki sama kala! – Jij praat als een vis!

mi kama tan esun – Ik kom bij de winkel aan.

ona li toki e ni tawa sina – Ze zeiden dit tegen je.

Voegwoorden

Er zijn verschillende manieren om “en” te zeggen. Voor meerdere onderwerpen, gebruik *en*.

mi en sina li musi mute – Jij en ik spelen veel.

Voor gezegdes, herhaal *li*.

soweli ni li lili li suwi – Dit dier is klein en lief.

Voor lv, herhaal *e*.

ona li jo e waso e kala – Ze heeft een vogel en een vis.

Voor vz, herhaal het vz.

mi pali e tomo kepeken palisa kepeken moku – Ja.

kiwen – Ik maak een huis van stokken en stenen.

anu kan gebruikt worden voor “of”.

ni li pona anu ike – Is dit goed of slecht?

mi anu sina li tawa esun – Ga jij of ik naar de winkel?

Geleende bw

In Toki Pona werken eigennamen als bw.

jan Sonja – een Sonjapersoon, een persoon genaamd Sonja

toki Netelan – een Netelan (Nederland)-taal, Nederlands

ma Mewika li suli – De VS is groot.

Leenwoorden horen te worden verbasterd naar Toki Pona’s fonologie. Toki Pona klankgrepen beginnen soms met één medeklinker, hebben altijd één klinker, en eindigen soms op een “n”. *wu*, *wo*, *ji*, *ti*, *nm* en *nn* zijn niet toegestaan.

O

Je kan *o* voor een ww gebruiken om het te commanderen.

o kute – Luister!

o pali – Werk alsjeblieft door.

Je kan *o* gebruiken na een onderwerp om het aan te roepen.

jan Pape o – Oh, Pape!

Je kan *o* tussen een onderwerp en gezegde plaatsen om een wens uit te spreken.

pona o tawa sina – Ik wens je goeds toe.

mi o pali – Ik zou moeten werken.

Of het kan gebruikt worden als een combinatie van de eerste twee.

soweli Ton o moku – Eet, Ton!

Tussenwerpsel

Tussenwerpsels worden vaak gepaard met *a* voor nadruk.

pona! – Goed! / Gaaf! / Bedankt!

wawa a! – Wat sterk!

toki! – Hallo! / Hoi! / Gegroet!

lon! – Waar! / Klopt!

moku pona! – Eet smakelijk! / Wat een lekkere maaltijd!

Vragen

Er zijn twee manieren om een vraag te vormen. Voor ja/nee vragen, gebruik je “*ww ala ww*”.

sina moku ala moku? – Ben je aan het eten?

Om ja te zeggen, herhaal het ww. Voor nee, zeg “*ww ala*” of “*ala*”.

moku ala / ala – Nee.

Voor open vragen, kun je “*anu seme*” gebruiken.

sina moku anu seme? – Ben je aan het eten?

kala anu seme li lon poki? – Zit er een vis in het doosje?

seme kan ook worden gebruikt om open vragen te stellen. Vervang het woord in kwestie met *seme*.

jan seme li toki – Wie praat er?

sina pali e seme – Wat maak je?

De vraagteken is een stijlkeuze. Toki Pona gebruikt grammatica om vragen aan te duiden, niet toon noch punctuatie.

Je hebt alleen punctuatie nodig om zinnen te scheiden.

Voorvoegsels

Voorvoegsels gaan voor ww om hun betekenis te veranderen.

mi kama sona – Ik kom te weten.

wasi lili li wile suli – De kleine vogel wil groot zijn.

De woorden die als voorvoegsels kunnen werken zijn *wile*, *kama*, *sona*, *lukin*, *ken*, *awen*, en soms *alasa*.

Context

la kan worden gebruikt om context aan de zin te geven. *X la Y* betekens “In de context van X, Y”. Dit kan tijd, oorzaak, onderwerp of elke andere relatie aan de hoofdzin aanduiden.

sina lon poka mi la mi pilin pona – Als jij bij me bent, voel ik mij goed.

Meeste voorzetsels kunnen voor een *la* worden geplaatst.

mi lape lon tenpo pimeja. tenpo pimeja la mi lape – Ik slaap ‘s nachts.

sina seli tan seme? tan seme la sina seli? – Waarom heb je het warm?

Getallen

Noem getalwoorden van groot naar klein op om ze op te tellen.

wan – 1 *tu* – 2 *luka* – 5

mute – 20 *ale* – 100

tu tu – 4 *luka tu wan* – 8

Noem getallen van klein naar groot op om ze te vermenigvuldigen.

mute ale mute luka wan – 2026

nanpa kan worden gebruikt om een rangtelwoord aan te duiden.

jan nanpa wan li pona – De eerste persoon is goed.

ni li nasin nanpa mute tu wan – Dat is de 23^e straat.

En... Dat was alles!

a	(nadruk, bevestiging of emotie)	kulupu	groep, gemeenschap, verzameling		tan	van, vanaf, oorzaak	
akesi	reptiel, amfibie, schattig dier	kute	oor, horen	o	hee! oh! (vocatief, bevel, wens)	taso	maar, hoe dan ook, slechts
ala	nee, niet, 0	la	(geeft context aan)	olin	(ge)liefde, liefhebben	tawa	gaan, voor, naar, bewegend
alasa	jagen, verzamelen, zoeken, proberen	lape	slapen, rusten	ona	hij, zij, het, diegene	telo	water, drinken, nat
ale	alles, iedere, 100	laso	blauw, groen	open	begin, starten	tenpo	tijd, duur, moment, periode
anpa	onderkant, beneden, nederig, bescheiden	lawa	hoofd, hersenen, leider, leiden, regel, wet	pakala	beschadigd, prutsen	toki	zeggen, taal, hallo
ante	anders, anderen, verandering	*leko	vierkant, blok, trap	pali	werken, maken	tomo	binnenruimte, gebouw, thuis
anu	of	len	stof, kleding, dekking, privé, geheim	pan	brood, graan, rijst	*tonsi	non-binair, transgender, niet cisgender
awen	volhouden, blijven, beveiligen, behouden	lete	koud, rauw	pana	geven, uitstralen, (ver)zenden	tu	2
e	(voor het lijdend voorwerp)	li	(geeft gezegde aan)	pi	(groepeert de volgende bijvoeglijke naamwoorden, bijwoorden)	unpa	seks, seksueel
en	(tussen meerdere onderwerpen)	lili	klein, een beetje, jong	pilin	voelen, tasten, emotie, hart	uta	mond, lippen, oraal
esun	winkel, markt, (ver)kopen	linja	lang en flexibel ding, draad, haar, snoer	pimeja	zwart, donker, onbelicht	utala	vechten, uitdaging
ijo	ding, materie, fenomeen	lipu	plat voorwerp, papier, kaart, document, site	pini	voorbij, afgerond, verleden	walo	wit, lichtgekleurd
ike	slecht, negatief, onnodig	loje	rood, roodachtig	pipi	insect, spin, ongedierte	wan	1, uniek
ilo	gereedschap, instrument, technologie	lon	aanwezig, echt, waar	poka	heup, zijkant, dichtbij	waso	vogel, luchtdier
insa	binnen, inhoud, maag	luka	arm, hand, 5	poki	bakkie, lade, kop, kom	wawa	sterk, zelfverzekerd, energie, intens
jaki	smerig, gif, afval	lukin	zien, oog, onderzoeken	pona	goed, nuttig, simpel, positief	weka	weg, kwijt, absent
jan	mens, persoon, iemand, karakter	lupa	deur, gat, doorgang	pu	(iets doen met) het boek "Toki Pona: The Language of Good" van Sonja Lang	wile	willen, moeten, benodigen
jelo	geel, gelig, goud	ma	aarde, land, buiten	sama	zelfde, vergelijkbaar	Deze definities zijn wat ingekort van lipu Linku om beter op de pagina te passen. Kijk ook in andere woordenboeken en vraag naar andere sprekers!	
jo	hebben, vasthouden	*mije	man, mannelijk	seli	vuur, warmte, explosie	*Deze woorden zijn gemarkeerd als "gebruikelijk", wat betekent dat 60-90% van de sprekers het woord gebruikt.	
kala	vis, zeedier	*misikeke	medisch, drugs	selo	buitenlaag, huid, schil	**Dit woord is grappig bedoeld.	
kalama	herrie, geluid maken	moku	eten, drinken, slikken	seme	wat? welke?		
kama	komen, toekomst, worden	moli	dood, sterven, doden	sewi	heilig, hoog, bovenkant		
kasi	plant, gras, blad	monsi	achterkant	sijelo	lichaam, torso, fysiek		
ken	kunnen, mogelijk	*monsuta	monster, angst, eng	sike	cirkel, bal, jaar		
kepeken	gebruiken, met, via, door middel van	mu	miau, (dierengeluid)	sin	nieuw, vers, extra		
**kijetesa ntakalu	een dier van de Musteloide-superfamilie, wasbeer	mun	maan, ster, ding dat 's nachts in de lucht is	sina	jij, jullie, u		
		musi	amuse, leuk, recreatie	sinpin	gezicht, voorkant, muur		
		mute	veel, meervoud, 20	sitelen	schilderen, plaatje, schrijven, symbool		
kili	groente, fruit	*n	(duid op nadenken, herkenning, instemming)	*soko	paddenstoel		
*kin	inderdaad, ook	namako	kruiden, toevoeging	sona	weten, wijsheid, kennis, informatie		
*kipisi	snijden, splitsen, scherp	nanpa	getal, (geeft rangtelwoord aan)	soweli	(land)(zoog)dier		
kiwen	steen, hard voorwerp, metaal, hard	nasa	gek, ongebruikelijk, dronken	suli	groot, zwaar, belangrijk		
ko	halfvaste stof, bv. pasta, klei of poeder	nasin	weg, doctrine, wijze	suno	zon, lichtpunt, helder		
kon	lucht, geest, betekenis	nena	bultje, heuvel, neus	supa	horizontaal oppervlak, ding waar je andere dingen op kunt zetten		
*ku	(iets doen met) het boek "Toki Pona Dictionary (2021)" van Sonja Lang	ni	dit, dat	suwi	zoet, lief		
		nimi	naam, woord				
kule	kleur, type, kleurrijk	noka	voet, been, onderste gedeelte				

Deze definities zijn wat ingekort van [lipu Linku](#) om beter op de pagina te passen. Kijk ook in andere woordenboeken en vraag naar andere sprekers!

*Deze woorden zijn gemarkeerd als "gebruikelijk", wat betekent dat 60-90% van de sprekers het woord gebruikt.

**Dit woord is grappig bedoeld.